

Kujawsko-Pomorskie

Regionalne Obserwatorium
Terytorialne

Opieka nad dziećmi do lat 3 w województwie kujawsko-pomorskim

(w materiale wykorzystano dane do roku 2017
pochodzące z zasobów statystyki publicznej -
Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego)

**Materiał przygotowany przez Biuro Analiz
w Wydziale Analiz i Ewaluacji
Departamentu Rozwoju Regionalnego
Urzędu Marszałkowski
Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu**

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
1. Opieka nad dziećmi do lat 3.....	3
1.1. Zmiany liczby dzieci do lat 3	3
1.2. Placówki opieki nad dziećmi do lat 3	9
2. Podsumowanie i wnioski.....	14

Wprowadzenie

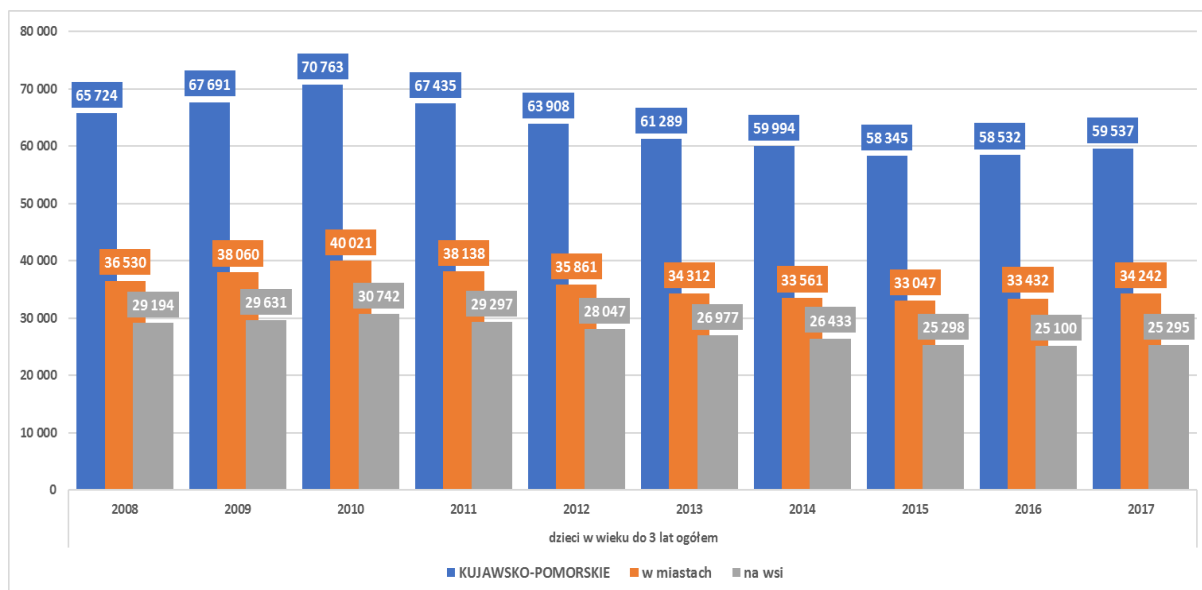
Celem realizowanych cyklicznie opracowań (aktualny materiał jest trzecim kolejnym) jest przedstawienie aktualnej sytuacji demograficznej w grupie dzieci do lat 3, które mogą zostać objęte opieką w instytucjach uprawnionych do świadczenia tego rodzaju usług, tj. żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych. Materiał zawiera najnowsze dane (za 2017 rok) znajdujące się w zasobach statystyki publicznej (Głównego Urzędu Statystycznego - Banku Danych Lokalnych), dotyczące wykorzystania miejsc form opieki nad dziećmi do lat 3 w województwie kujawsko-pomorskim. Analiza dotycząca upowszechnienia opieki nad dziećmi do lat 3 jest wykorzystywana jako element niezbędny do prawidłowego wdrożenia Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO) Województwa Kujawsko - Pomorskiego na lata 2014 – 2020, w ramach Poddziałania 6.1.2 Inwestycje w infrastrukturę społeczną w ramach Działania 6.1 Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną osi priorytetowej 6 – Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry oraz Poddziałania 8.4.1 - Wsparcie zatrudnienia osób pełniących funkcje opiekuńcze, Poddziałania 8.4.2 Rozwój usług opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz Poddziałania 8.4.3 - Rozwój usług opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w ramach ZIT w ramach Działania 8.4 Godzenie życia zawodowego i rodzinnego osi priorytetowej 8 - Aktywni na rynku pracy. Zgodnie z zapisami RPO, wsparcie w tym zakresie kierowane będzie na obszary charakteryzujące się słabym dostępem do usług opieki nad dziećmi do lat 3.

1. Opieka nad dziećmi do lat 3

1.1. Zmiany liczby dzieci do lat 3

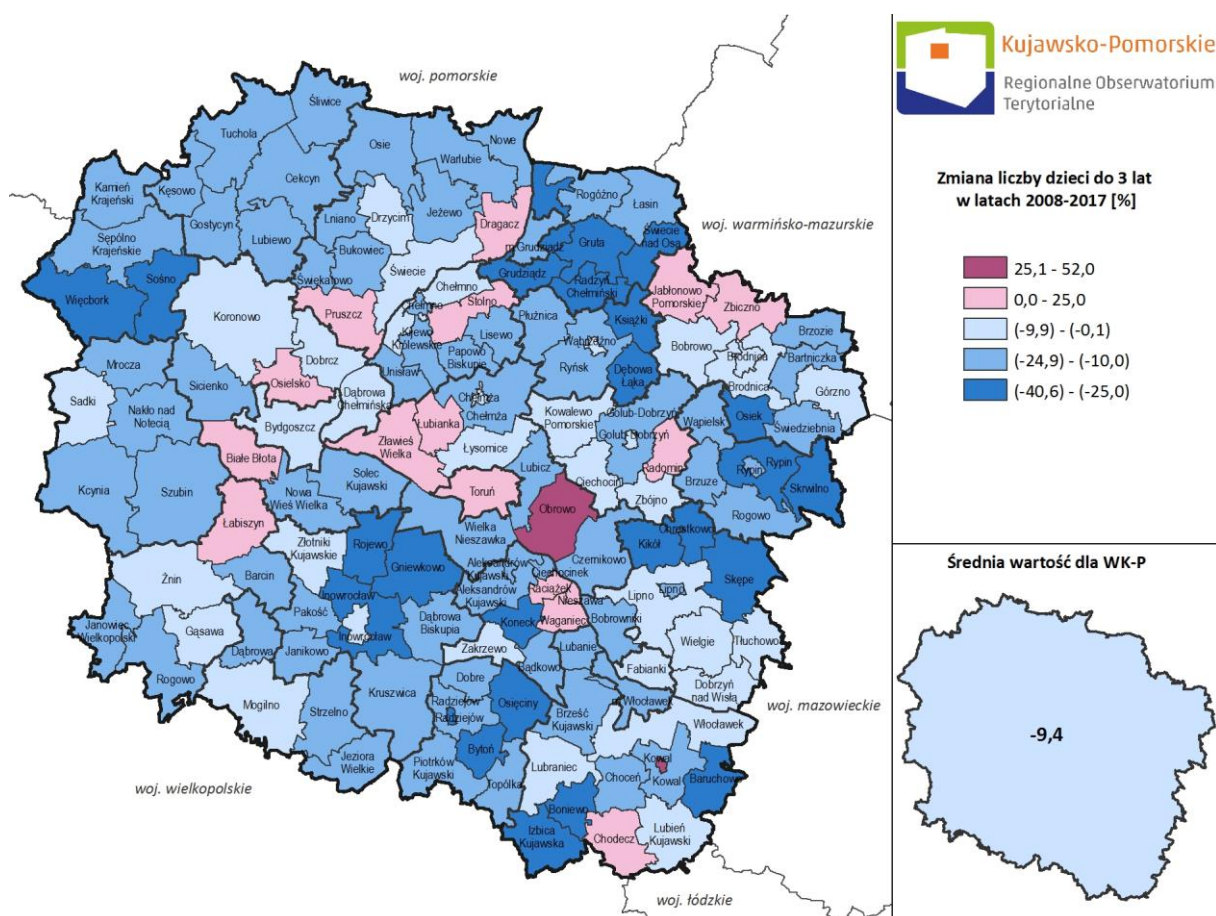
W ostatnich 10 latach (2008 - 2017) liczba dzieci w wieku do lat 3 w województwie kujawsko-pomorskim pozostawała na poziomie zbliżonym do 60 tys. Jednak od roku 2008 do roku 2010 obserwowano jej wzrost (o 7,7%), następnie od 2011 roku spadek, by w roku 2012 zejść poniżej poziomu z roku 2008, a następnie do roku 2015 jeszcze pogłębić ten spadek, kiedy to w regionie było 58 345 dzieci w tym wieku (spadek o 11,2% - 7 379 dzieci mniej niż w roku 2008, kiedy ta liczba wynosiła 65 724), i o 17,5% mniej niż w najlepszym w ostatnim dziesięcioleciu roku 2010 (kiedy liczba dzieci w wieku do 3 lat wynosiła 70 763). W 2017 roku, po raz drugi w ciągu ostatnich siedmiu lat, wzrosła liczba dzieci w tym wieku (o 1 005 osób – 1,7% w stosunku do roku 2016). W powiatach województwa, obserwowaliśmy w tym okresie (2008-2017) duże zróżnicowanie liczby dzieci do lat 3, największy spadek – przekraczający 20% zanotowano w powiatach: grudziądzkim (-24,7%), sępoleńskim (-24,4%), radziejowskim (-22,5%) oraz rypińskim (-20,5%). Tylko jedna jednostka w tym okresie zanotowała wzrost liczby dzieci w tej grupie wiekowej - miasto Toruń (o 223 osoby, tj. 3,8%), przy średniej zmianie wynoszącej -9,4%. Wśród gmin województwa dysproporcje są znacznie większe, największy spadek liczby dzieci do 3 lat w ostatnich dziesięciu latach (przekraczający 30%) zanotowano w siedmiu gminach: Świecie nad Osą (-40,6%), Sośno (-38,0%), Boniewo (-34,9%), Izbica Kujawska (-34,7%), Skrwilno (-31,5%), Dębowa Łąka (-30,6%) oraz Więcbork (-30,4%). Największy przyrost liczby dzieci w tej grupie wiekowej (przekraczający 20%) nastąpił w gminach Obrowo (52,0%), mieście Kowal (38,6%) oraz gminie Łubianka (21,7%). Łącznie w tym okresie jedynie w 17 jednostkach nastąpił wzrost liczby dzieci do lat 3 i głównie były to gminy sąsiadujące z głównymi ośrodkami miejskimi regionu, w jednej nie uległ zmianie (Nieszawa), a w 126 jednostkach zanotowano spadek, najwyższy w północno-wschodniej i północnej części województwa oraz gminach oraz gminach peryferyjnych.

Ryc. 1. Zmiana liczby dzieci w wieku do lat 3 w województwie kujawsko-pomorskim (2008-2017)

Źródło: Bank Danych Lokalnych (BDL) GUS

Ryc. 2 Zmiana [%] liczby dzieci do 3 lat w gminach województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2008-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Tab. 1. Zmiana (%) liczby dzieci w wieku do lat 3 w latach 2008 - 2017 w gminach województwa kujawsko-pomorskiego (osoby i na 1 tys. mieszkańców).

Lp.		dzieci w wieku do 3 lat				zmiana liczby dzieci do 3 lat (%)	zmiana liczby dzieci na 1 tys. mieszk. (p. proc.)
		os.	na 1 tys. mieszkańców	os.	na 1 tys. mieszkańców		
		2008		2017		2008-2017	2008-2017
	POLSKA	1 172 500	30,7	1 149 976	29,9	-1,92	0,8
	KUJAWSKO-POMORSKIE	65 724	31,8	59 537	28,6	-9,41	3,2
1	Aleksandrów Kujawski (1)	392	31,9	328	26,7	-16,33	5,2
2	Aleksandrów Kujawski (2)	413	36,8	355	30,1	-14,04	6,7
3	Barcin (3)	480	32,4	418	28,1	-12,92	4,3
4	Bartniczka (2)	214	46,5	166	35,0	-22,43	11,6
5	Baruchowo (2)	118	32,2	88	25,3	-25,42	6,9
6	Bądkowo (2)	145	32,0	117	27,1	-19,31	4,9
7	Białe Błota (2)	553	34,8	632	29,7	14,29	5,0
8	Bobrowniki (2)	108	36,1	87	27,9	-19,44	8,3
9	Bobrowo (2)	211	34,5	193	30,3	-8,53	4,2
10	Boniewo (2)	106	30,1	69	20,3	-34,91	9,7
11	Brodnica (1)	988	35,6	956	33,3	-3,24	2,3
12	Brodnica (2)	294	43,6	272	33,1	-7,48	10,5
13	Brześć Kujawski (3)	347	30,7	290	25,1	-16,43	5,6
14	Brzozie (2)	137	38,0	123	32,4	-10,22	5,6
15	Brzuze (2)	177	33,3	148	27,7	-16,38	5,6
16	Bukowiec (2)	206	40,1	163	31,7	-20,87	8,4
17	Bydgoszcz (1)	9 976	27,8	9 695	27,5	-2,82	0,3
18	Bytoń (2)	122	32,7	88	25,3	-27,87	7,4
19	Cekcyn (2)	257	39,2	230	33,9	-10,51	5,3
20	Chełmno (1)	624	30,7	482	24,2	-22,76	6,5
21	Chełmno (2)	188	35,5	186	31,1	-1,06	4,4
22	Chełmża (1)	473	31,2	441	30,1	-6,77	1,0
23	Chełmża (2)	352	37,1	292	29,7	-17,05	7,3
24	Choceń (2)	228	28,9	188	23,4	-17,54	5,5
25	Chodecz (3)	176	27,9	185	30,4	5,11	-2,5
26	Chrostkowo (2)	97	32,0	71	24,2	-26,80	7,8
27	Ciechocin (2)	124	31,0	121	30,0	-2,42	1,0
28	Ciechocinek (1)	277	25,5	245	23,1	-11,55	2,3
29	Czernikowo (2)	325	38,1	288	31,8	-11,38	6,3
30	Dąbrowa (2)	160	34,0	134	29,1	-16,25	4,9
31	Dąbrowa Biskupia (2)	166	32,3	149	28,9	-10,24	3,4
32	Dąbrowa Chełmińska (2)	266	35,6	240	29,0	-9,77	6,7
33	Dębowa Łąka (2)	124	38,4	86	27,0	-30,65	11,4
34	Dobrcz (2)	360	37,7	344	29,9	-4,44	7,8
35	Dobre (2)	161	29,4	138	25,4	-14,29	4,0

Lp.		dzieci w wieku do 3 lat				zmiana liczby dzieci do 3 lat (%)	zmiana liczby dzieci na 1 tys. mieszk. (p. proc.)
		os.	na 1 tys. mieszkańców	os.	na 1 tys. mieszkańców		
		2008		2017		2008-2017	2008-2017
	POLSKA	1 172 500	30,7	1 149 976	29,9	-1,92	0,8
	KUJAWSKO-POMORSKIE	65 724	31,8	59 537	28,6	-9,41	3,2
36	Dobrzyń nad Wisłą (3)	253	32,1	229	29,6	-9,49	2,5
37	Dragacz (2)	239	34,5	240	33,0	0,42	1,5
38	Drzycim (2)	185	37,2	177	35,3	-4,32	2,0
39	Fabianki (2)	258	28,4	253	25,3	-1,94	3,1
40	Gąsawa (2)	153	29,2	150	28,2	-1,96	1,0
41	Gniewkowo (3)	506	34,3	364	25,0	-28,06	9,3
42	Golub-Dobrzyń (1)	406	31,3	377	29,4	-7,14	1,9
43	Golub-Dobrzyń (2)	319	38,5	262	30,1	-17,87	8,3
44	Gostycyn (2)	199	38,2	155	29,6	-22,11	8,6
45	Górzno (3)	153	39,3	149	37,7	-2,61	1,7
46	Grudziądz (1)	3 068	30,9	2 708	28,3	-11,73	2,6
47	Grudziądz (2)	450	42,1	326	25,8	-27,56	16,2
48	Gruża (2)	238	36,7	174	26,7	-26,89	10,0
49	Inowrocław (1)	1 962	25,7	1 953	26,5	-0,46	-0,8
50	Inowrocław (2)	376	33,9	271	23,1	-27,93	10,8
51	Izbica Kujawska (3)	294	36,9	192	24,8	-34,69	12,1
52	Jabłonowo Pomorskie (3)	291	32,3	299	33,2	2,75	-0,9
53	Janikowo (3)	405	29,8	329	24,8	-18,77	5,0
54	Janowiec Wielkopolski (3)	328	35,3	275	30,2	-16,16	5,1
55	Jeziora Wielkie (2)	171	34,1	136	27,5	-20,47	6,6
56	Jeżewo (2)	289	36,6	244	30,0	-15,57	6,6
57	Kamień Krajeński (3)	272	39,6	228	32,7	-16,18	7,0
58	Kcynia (3)	471	34,1	422	31,3	-10,40	2,8
59	Kęsowo (2)	161	36,5	126	28,2	-21,74	8,3
60	Kijewo Królewskie (2)	170	39,3	133	29,5	-21,76	9,8
61	Kikół (2)	263	36,4	194	27,0	-26,24	9,3
62	Koneck (2)	114	33,8	82	25,8	-28,07	8,0
63	Koronowo (3)	777	33,0	724	29,9	-6,82	3,1
64	Kowal (1)	70	20,1	97	27,4	38,57	-7,3
65	Kowal (2)	127	31,6	96	24,2	-24,41	7,4
66	Kowalewo Pomorskie (3)	365	32,1	329	28,6	-9,86	3,5
67	Kruszwica (3)	599	30,3	482	24,7	-19,53	5,5
68	Książki (2)	151	36,0	111	26,5	-26,49	9,6
69	Lipno (1)	457	30,9	403	27,6	-11,82	3,3
70	Lipno (2)	449	39,4	412	34,6	-8,24	4,8
71	Lisewo (2)	190	36,3	161	30,5	-15,26	5,8
72	Lniano (2)	159	38,7	134	31,4	-15,72	7,3
73	Lubanie (2)	139	29,8	113	24,5	-18,71	5,3
74	Lubicz (2)	733	40,5	595	30,2	-18,83	10,3

Lp.		dzieci w wieku do 3 lat				zmiana liczby dzieci do 3 lat (%)	zmiana liczby dzieci na 1 tys. mieszk. (p. proc.)
		os.	na 1 tys. mieszkańców	os.	na 1 tys. mieszkańców		
		2008		2017		2008-2017	2008-2017
	POLSKA	1 172 500	30,7	1 149 976	29,9	-1,92	0,8
	KUJAWSKO-POMORSKIE	65 724	31,8	59 537	28,6	-9,41	3,2
75	Lubień Kujawski (3)	218	29,5	203	27,4	-6,88	2,1
76	Lubiewo (2)	224	38,6	195	32,8	-12,95	5,8
77	Lubraniec (3)	289	29,2	267	27,8	-7,61	1,4
78	Łabiszyn (3)	312	33,0	340	33,8	8,97	-0,8
79	Łasin (3)	300	36,7	258	32,2	-14,00	4,4
80	Łubianka (2)	217	36,6	264	37,7	21,66	-1,1
81	Łysomice (2)	312	35,5	311	31,5	-0,32	4,1
82	Mogilno (3)	777	31,1	734	29,6	-5,53	1,5
83	Mrocza (3)	344	37,3	264	28,4	-23,26	8,9
84	Nakło nad Notecią (3)	1 150	35,9	877	27,4	-23,74	8,5
85	Nieszawa (1)	45	22,5	45	23,5	0,00	-1,0
86	Nowa Wieś Wielka (2)	307	34,9	252	25,1	-17,92	9,8
87	Nowe (3)	355	33,5	283	27,3	-20,28	6,3
88	Obrowo (2)	429	37,9	652	39,4	51,98	-1,5
89	Osie (2)	202	37,9	160	29,2	-20,79	8,7
90	Osiek (2)	165	40,7	118	29,3	-28,48	11,4
91	Osielsko (2)	373	35,2	382	27,8	2,41	7,5
92	Osięciny (2)	266	32,8	195	25,3	-26,69	7,5
93	Pakość (3)	296	29,9	266	27,1	-10,14	2,8
94	Papowo Biskupie (2)	164	37,4	135	30,9	-17,68	6,5
95	Piotrków Kujawski (3)	294	31,0	233	25,0	-20,75	6,1
96	Płużnica (2)	147	29,9	126	26,0	-14,29	3,8
97	Pruszcz (2)	296	32,1	298	31,1	0,68	1,0
98	Raciążek (2)	82	26,1	93	29,7	13,41	-3,6
99	Radomin (2)	113	27,6	122	31,5	7,96	-3,9
100	Radziejów (1)	170	29,3	126	22,3	-25,88	6,9
101	Radziejów (2)	147	33,6	121	27,4	-17,69	6,2
102	Radzyń Chełmiński (3)	161	33,0	119	25,3	-26,09	7,7
103	Rogowo (2)	189	41,0	164	34,4	-13,23	6,6
104	Rogowo (2)	250	36,0	208	30,3	-16,80	5,7
105	Rogóźno (2)	166	40,1	149	35,1	-10,24	5,0
106	Rojewo (2)	201	43,2	149	31,4	-25,87	11,8
107	Ryńsk (2)	308	36,0	267	30,9	-13,31	5,1
108	Rypin (1)	546	33,1	462	28,0	-15,38	5,1
109	Rypin (2)	323	43,3	237	31,6	-26,63	11,7
110	Sadki (2)	245	34,1	233	32,0	-4,90	2,1
111	Sępólno Krajeńskie (3)	552	34,6	457	28,7	-17,21	5,9
112	Sicienko (2)	328	35,4	287	28,5	-12,50	6,9
113	Skępe (3)	293	38,7	214	28,2	-26,96	10,5

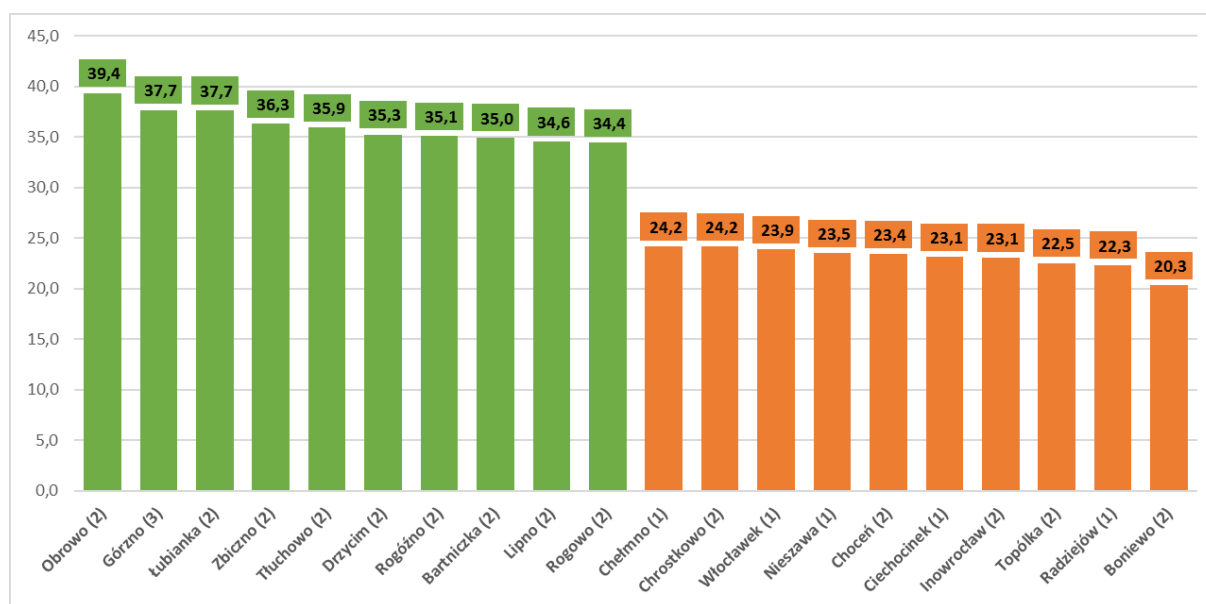
Lp.		dzieci w wieku do 3 lat				zmiana liczby dzieci do 3 lat (%)	zmiana liczby dzieci na 1 tys. mieszk. (p. proc.)
		os.	na 1 tys. mieszkańców	os.	na 1 tys. mieszkańców		
		2008		2017		2008-2017	2008-2017
	POLSKA	1 172 500	30,7	1 149 976	29,9	-1,92	0,8
	KUJAWSKO-POMORSKIE	65 724	31,8	59 537	28,6	-9,41	3,2
114	Skrwilno (2)	219	36,1	150	25,2	-31,51	10,9
115	Solec Kujawski (3)	551	33,8	495	29,4	-10,16	4,4
116	Sośno (2)	237	46,3	147	29,1	-37,97	17,3
117	Stolno (2)	162	31,6	174	33,2	7,41	-1,6
118	Strzelno (3)	386	31,6	318	27,1	-17,62	4,5
119	Szubin (3)	856	37,2	762	30,9	-10,98	6,3
120	Śliwice (2)	208	38,1	176	31,3	-15,38	6,8
121	Świecie (3)	1 029	31,1	986	28,9	-4,18	2,2
122	Świecie nad Osą (2)	224	51,9	133	31,1	-40,63	20,8
123	Świdziebnia (2)	191	37,3	171	32,9	-10,47	4,4
124	Świekatowo (2)	141	40,4	113	31,5	-19,86	8,9
125	Tłuchowo (2)	175	37,8	168	35,9	-4,00	1,9
126	Topólka (2)	144	29,0	110	22,5	-23,61	6,5
127	Toruń (1)	5 921	28,7	6 144	30,3	3,77	-1,6
128	Tuchola (3)	690	34,3	610	29,9	-11,59	4,4
129	Unisław (2)	257	37,9	207	29,6	-19,46	8,3
130	Waganiec (2)	133	30,5	148	32,1	11,28	-1,6
131	Warlubie (2)	226	34,2	190	29,1	-15,93	5,1
132	Wąbrzeźno (1)	434	31,5	431	31,3	-0,69	0,1
133	Wąpielsk (2)	143	34,8	109	27,3	-23,78	7,4
134	Wielgie (2)	251	37,9	232	34,2	-7,57	3,8
135	Wielka Nieszawka (2)	159	36,8	127	24,9	-20,13	11,9
136	Więcbork (3)	510	38,8	355	26,5	-30,39	12,3
137	Włocławek (1)	3 256	27,6	2 670	23,9	-18,00	3,7
138	Włocławek (2)	203	32,5	191	26,5	-5,91	6,0
139	Zakrzewo (2)	103	28,7	96	27,1	-6,80	1,6
140	Zbiczno (2)	158	34,8	176	36,3	11,39	-1,5
141	Zbójno (2)	142	31,6	132	30,1	-7,04	1,4
142	Zławieś Wielka (2)	447	37,3	450	32,4	0,67	4,9
143	Złotniki Kujawskie (2)	285	31,6	261	28,3	-8,42	3,3
144	Żnin (3)	772	31,9	726	29,9	-5,96	2,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych (BDL) GUS

Największą liczbę dzieci do 3 lat na 1 tys. mieszkańców w 2017 r. odnotowano w gminach: Obrowo (39,4), Górzno i Łubianka (37,7), Zbiczno (36,3), Tłuchowo (36,9) oraz Drzycim (35,3), natomiast najmniejszą odnotowano w gminie Boniewo (20,3), mieście Radziejów (22,3), gminie Topólka (22,5), gminie Inowrocław i mieście Ciechocinek (23,1) oraz gminie Choceń (23,4). Średnio w województwie liczba dzieci do lat 3 przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła 29 osób i była zbliżona do wartości z 2016 roku, przy wartości dla Polski wynoszącej 30 osób w wieku do 3 lat na 1 tys. mieszkańców.

Ryc. 3. Dzieci w wieku do lat 3 na 1 tys. mieszkańców w 2017 r. - 10 jednostek o najwyższej i najniższej wartości

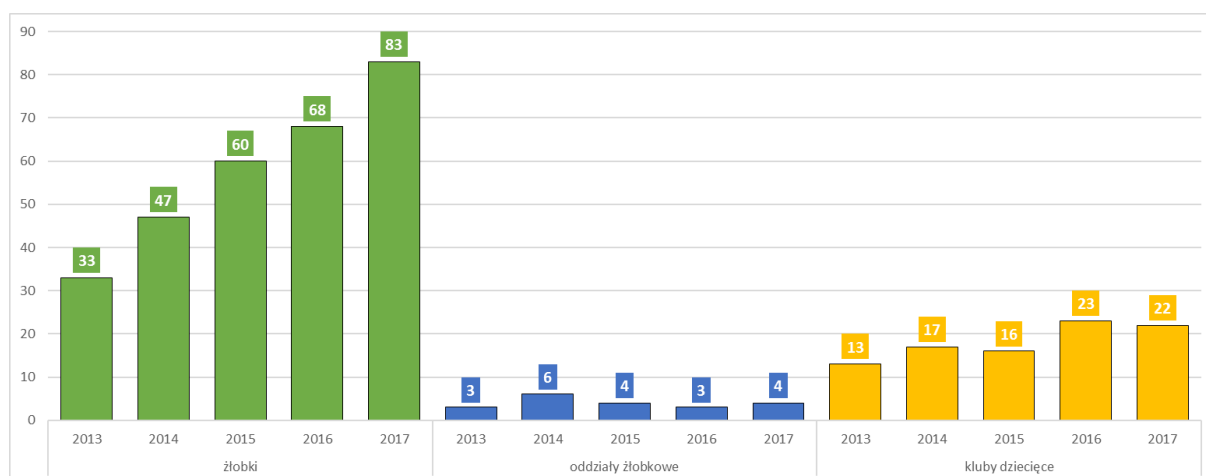

Źródło: Bank Danych Lokalnych (BDL) GUS

1.2. Placówki opieki nad dziećmi do lat 3

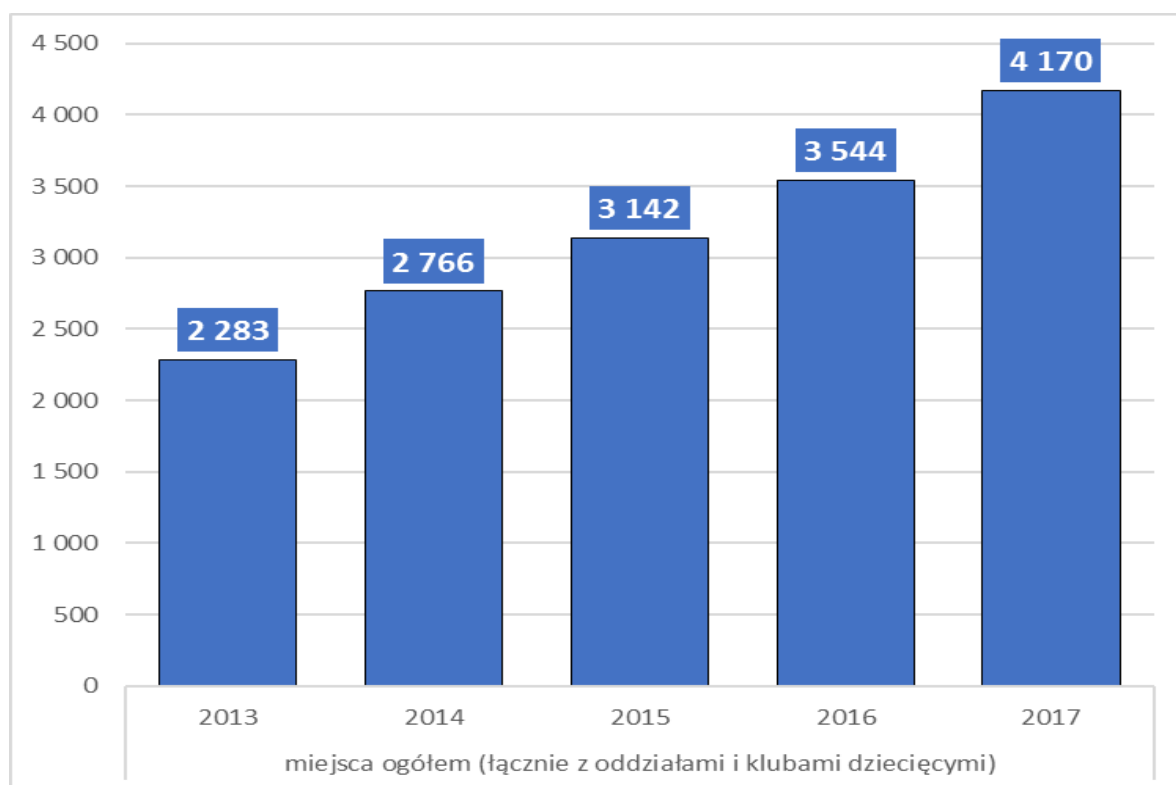
W ciągu ostatnich pięciu lat na terenie województwa zwiększyła się liczba placówek (głównie żłobków), na poziomie podobnym do lat poprzednich pozostaje liczba klubów dziecięcych i oddziałów żłobkowych) zajmujących się opieką nad dziećmi do 3 lat. W 2017 roku, na 144 jednostki samorządu terytorialnego, tylko w 31 funkcjonowały 83 żłobki, 4 oddziały żłobkowe oraz 22 klubów dziecięcych, w których łącznie znajdowało się 4 170 miejsc (wzrost o 626 miejsc – 17,7% w stosunku do roku 2016 z poziomu 3 544 miejsc). W ciągu roku w tych placówkach przebywało 5 942 dzieci (łącznie w ciągu roku) - o 17,9% więcej niż w roku 2016 (5 042 dzieci). Na koniec 2017 roku w placówkach opieki nad dziećmi do 3 lat przebywało 3 896 dzieci.

Ryc. 4. Liczba placówek opiekuńczych dla dzieci do lat 3 ogółem w województwie kujawsko-pomorskim (2013-2017)

Źródło: Bank Danych Lokalnych (BDL) GUS

Ryc. 5. Liczba miejsc w placówkach dla dzieci do lat 3 w województwie kujawsko-pomorskim (2012-2016)

Źródło: Bank Danych Lokalnych (BDL) GUS

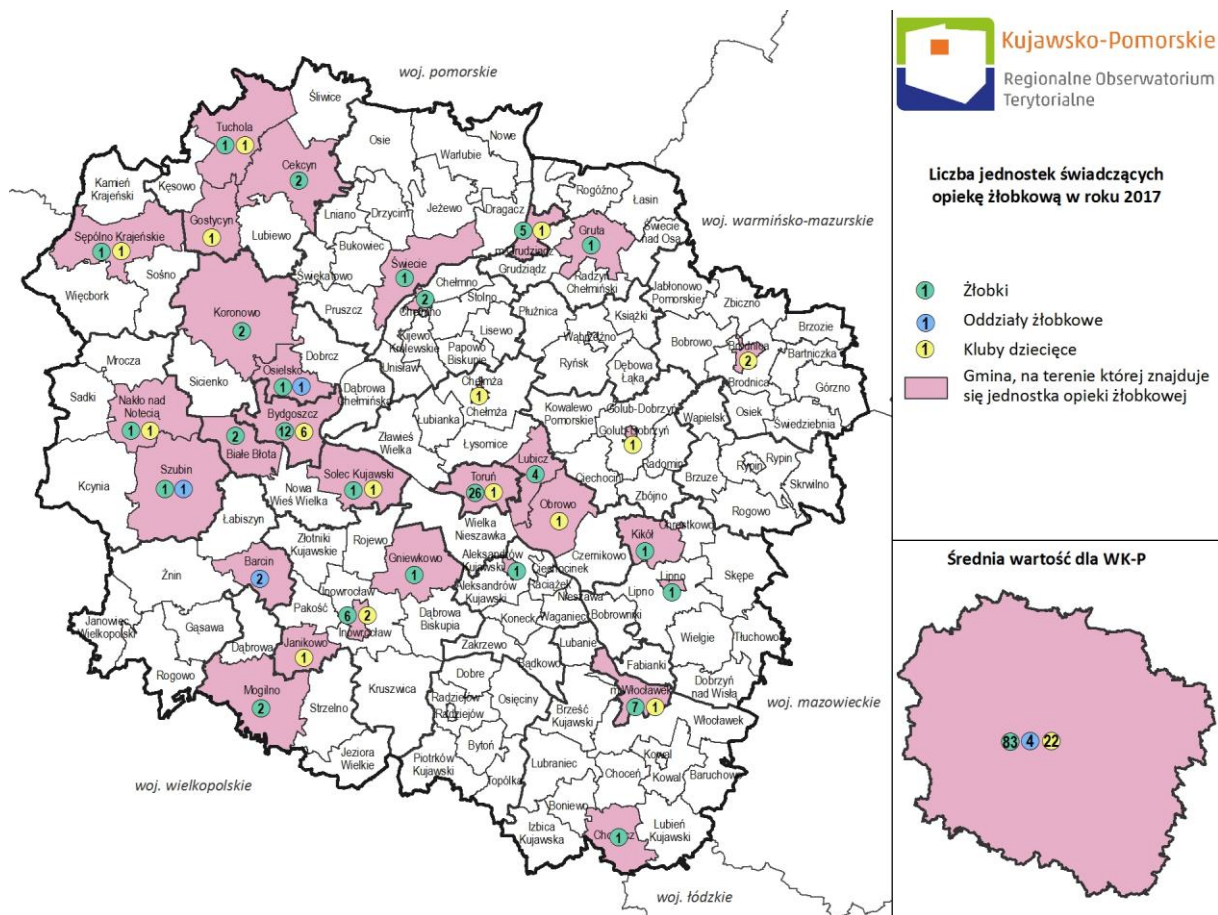
Tab. 2. Gminy w województwie kujawsko-pomorskim, w których funkcjonowały w 2017 r. placówki opieki nad dziećmi do lat 3

Lp.		żłobki	oddziały żłobkowe	kluby dziecięce	miejsca ogółem (łącznie z oddziałami i klubami dziecięcymi)		dzieci przebywające w ciągu roku ogółem (łącznie z oddziałami i klubami dziecięcymi)	dzieci ogółem (łącznie z oddziałami i klubami dziecięcymi) 31 XII
					2017			
					[ob.]	[msc.]		
	POLSKA	2 485	77	558	106 473	154 489	99 409	
	KUJAWSKO-POMORSKIE	83	4	22	4 170	5 942	3 896	
1	Aleksandrów Kujawski (1)	1	0	0	15	11	11	
2	Brodnica (1)	0	0	2	46	94	46	
3	Białe Błota (2)	2	0	0	151	210	151	
4	Koronowo (3)	2	0	0	80	99	59	
5	Osielsko (2)	1	1	0	48	40	27	
6	Solec Kujawski (3)	1	0	1	104	97	96	
7	Chełmno (1)	2	0	0	74	49	27	
8	Golub-Dobrzyń (1)	0	0	1	15	15	15	
9	Gruta (2)	1	0	0	15	21	15	
10	Inowrocław (1)	6	0	2	281	418	262	
11	Gniewkowo (3)	1	0	0	15	15	15	
12	Janikowo (3)	0	0	1	12	4	4	

13	Lipno (1)	1	0	0	10	13	10
14	Kikót (2)	1	0	0	10	15	10
15	Mogilno (3)	2	0	0	63	77	62
16	Nakło nad Notecią (3)	1	0	1	27	32	27
17	Szubin (3)	1	1	0	48	80	55
18	Sępólno Krajeńskie (3)	1	0	1	92	161	92
19	Świecie (3)	1	0	0	65	111	65
20	Chełmża (1)	0	0	1	20	36	25
21	Lubicz (2)	4	0	0	84	60	54
22	Obrowo (2)	0	0	1	30	41	24
23	Cekcyn (2)	2	0	0	45	42	40
24	Gostycyn (2)	0	0	1	15	15	15
25	Tuchola (3)	1	0	1	42	67	39
26	Chodecz (3)	1	0	0	40	32	32
27	Barcin (3)	0	2	0	46	74	46
28	Bydgoszcz (1)	12	0	6	1 126	1 851	1 119
29	Grudziądz (1)	5	0	1	203	300	204
30	Toruń (1)	26	0	1	1 006	1 463	974
31	Włocławek (1)	7	0	1	342	399	275

Źródło: Bank Danych Lokalnych (BDL) GUS

Ryc. 6. Gminy w województwie kujawsko-pomorskim, w których funkcjonowały w 2017 r. placówki opieki nad dziećmi do lat 3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Tab. 3. Odsetek dzieci do 3 lat w województwie kujawsko-pomorskim objętych opieką w żłobkach* w latach 2013-2017 (gminy)

Lp.		odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach				
		2013	2014	2015	2016	2017
		[%]				
	POLSKA	4,8	5,9	6,8	7,8	8,6
	KUJAWSKO-POMORSKIE	3,5	4,3	4,9	5,6	6,5
1	Aleksandrów Kujawski (1)	0,0	4,4	3,0	3,1	3,4
2	Barcin (3)	3,3	11,8	10,6	11,1	11,0
3	Białe Błota (2)	13,8	18,1	18,0	17,6	23,9
4	Brodnica (1)	0,0	2,1	1,7	7,1	4,8
5	Bydgoszcz (1)	8,6	10,1	10,9	11,5	11,5
6	Cekcyn (2)	2,0	4,3	4,9	14,2	17,4
7	Chełmno (1)	0,0	0,0	3,5	3,7	5,6
8	Chełmża (1)	3,4	2,7	3,4	4,5	5,7
9	Chodecz (3)	0,0	0,0	0,0	0,0	17,3
10	Dobrcz (2)	4,2	2,4	0,0	0,0	0,0
11	Gniewkowo (3)	0,0	3,3	3,8	4,1	4,1
12	Golub-Dobrzyń (1)	0,6	5,1	7,5	3,9	4,0
13	Gostycyn (2)	0,0	0,0	0,0	4,3	9,7
14	Grudziądz (1)	2,1	2,5	3,0	4,5	7,5
15	Gruta (2)	6,8	7,3	7,6	8,1	8,6
16	Inowrocław (1)	8,3	9,6	9,1	11,4	13,4
17	Janikowo (3)	0,0	0,0	0,0	1,2	1,2
18	Kikót (2)	0,0	0,0	2,7	4,4	5,2
19	Koronowo (3)	0,0	0,0	0,0	4,6	8,1
20	Lipno (1)	0,0	2,1	2,5	2,5	2,5
21	Lubicz (2)	0,0	1,0	9,3	7,4	9,1
22	Mogilno (3)	0,0	0,0	0,0	8,3	8,4
23	Nakło nad Notecią (3)	1,5	2,7	3,1	1,4	3,1
24	Obrowo (2)	4,6	5,1	3,1	3,2	3,7
25	Osielsko (2)	3,3	3,0	5,9	7,4	7,1
26	Płużnica (2)	0,0	5,6	2,1	3,0	0,0
27	Sępólno Krajeńskie (3)	11,6	11,7	12,9	19,2	20,1
28	Solec Kujawski (3)	0,0	2,0	5,5	4,8	19,4
29	Szubin (3)	4,7	4,9	5,0	7,6	7,2
30	Świecie (3)	4,8	6,0	6,5	6,4	6,6
31	Toruń (1)	10,6	11,2	13,0	13,3	15,9
32	Tuchola (3)	1,9	1,9	2,5	3,8	6,4
33	Włocławek (1)	6,0	6,6	8,6	9,4	10,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

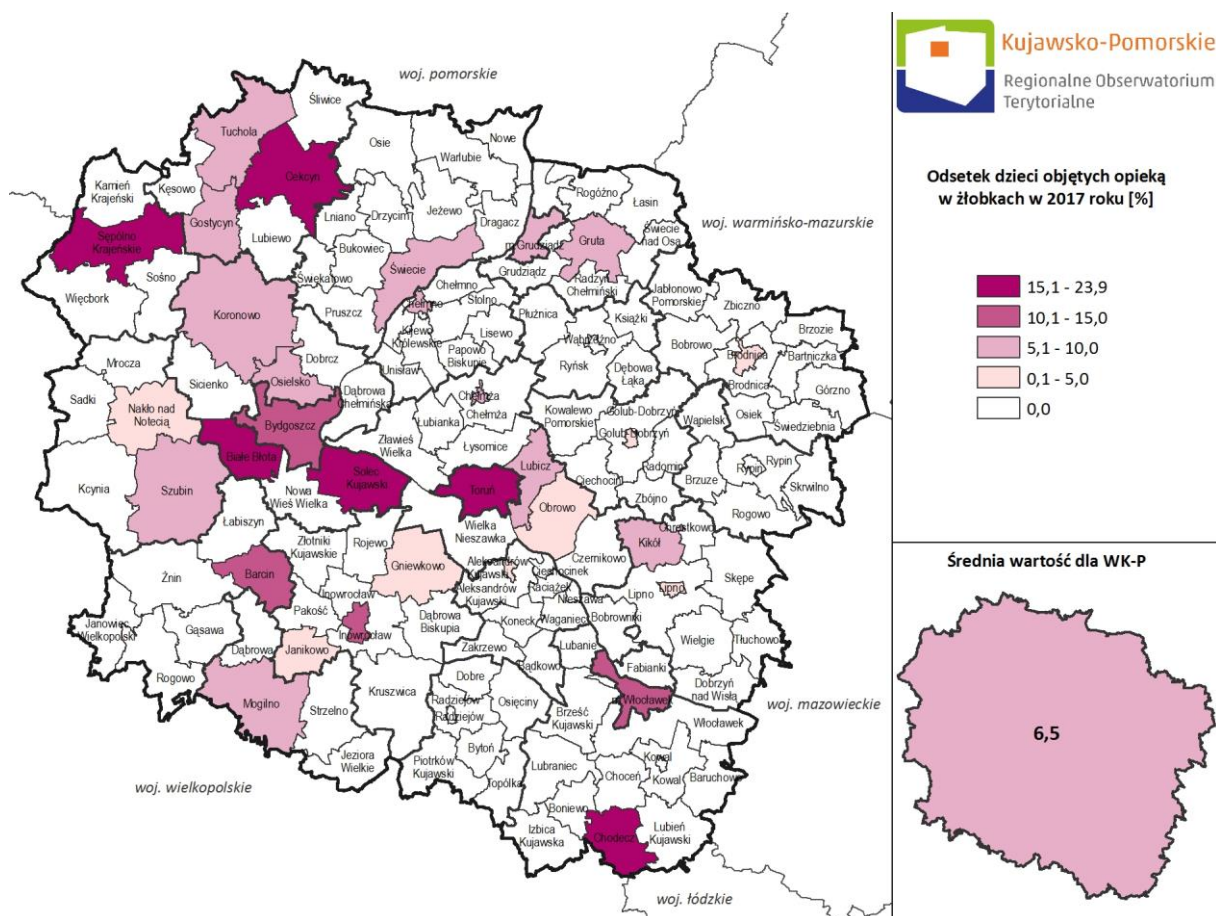
*na potrzeby opracowania przyjęto, że ilekroć mowa o opiece żłobkowej (lub w żłobkach) dotyczy ona opieki w żłobkach, oddziałach żłobkowych oraz od 2012 r. - klubach dziecięcych w grupie wieku do lat 3 (bez trzylatków).

W 2013 roku, tylko w 19 gminach województwa kujawsko-pomorskiego (w tym w największych miastach województwa) opiekunowie dzieci do lat 3 mieli możliwość skorzystania z opieki w żłobkach.

W 2017 roku na terenie 31 gmin województwa funkcjonowały jednostki świadczące opiekę nad dziećmi w tym wieku, w stosunku do roku 2016 na terenie jednej gminy (Chodec) opiekunowie dzieci do 3 lat mogli po raz pierwszy skorzystać z tego rodzaju usług, a na terenie gminy Płużnica zaprzestano świadczenia tego typu opieki.

Największy odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w 2017 roku miał miejsce w gminie Białe Błota (23,9%), a 12 jednostek osiągnęło wartość wskaźnika powyżej średniej dla Polski wynoszącej 8,6%, przy średniej dla województwa wynoszącej 6,5%. Wśród gmin, w których dzieci objęte były opieką żłobkową, nadal dominowały gminy miejsko-wiejskie których żłobki zlokalizowane były na terenie miast w tych gminach (Sępólno Krajeńskie, Chodec, Barcin), miasta należące do największych w województwie (Toruń, Inowrocław, Bydgoszcz, Włocławek), gminy „obwarzankowe” największych miast (Białe Błota, Solec Kujawski, Lubicz), ale również gminy wiejskie (Cekcyn, Gostycyn, Kikół), które na swoim terenie realizowały opiekę nad dziećmi do lat 3. Większość jednostek realizujących opiekę nad dziećmi do 3 lat położona jest w zachodniej części województwa.

Ryc. 7. Odsetek dzieci do 3 lat objętych opieką w żłobkach w 2017 roku (gminy)

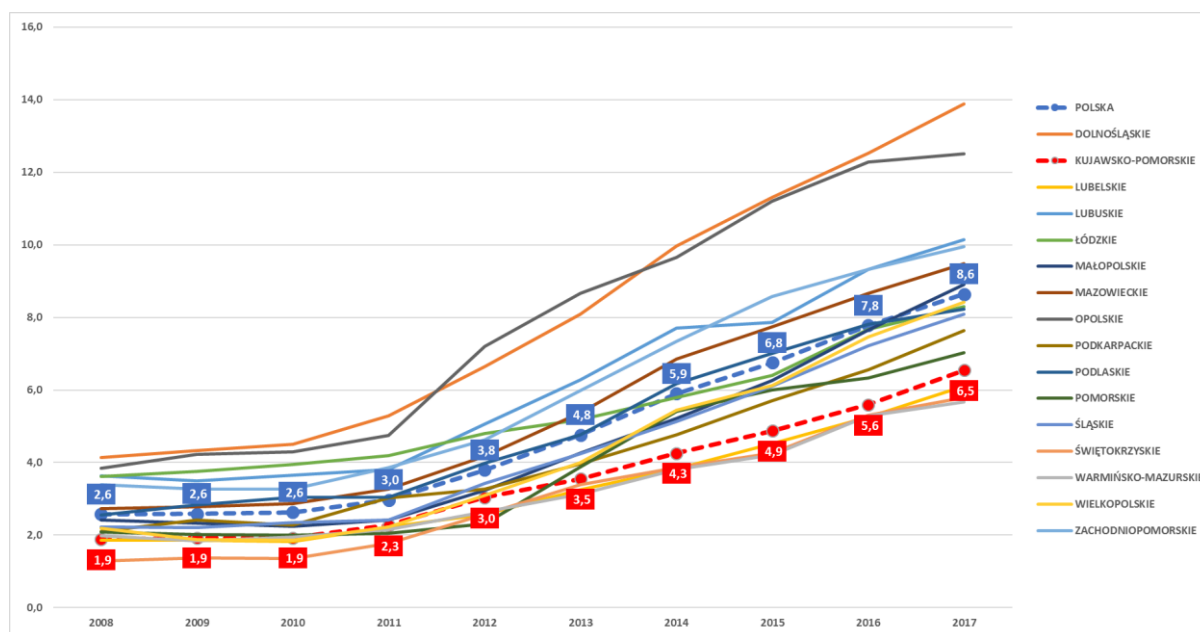

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

2. Podsumowanie i wnioski

Analizując najnowsze dane dotyczące liczby dzieci do lat 3 objętych opieką żłobkową, biorąc pod uwagę głównie poziom dostępu do tego rodzaju świadczeń, nadal obserwujemy pozytywne zmiany o dużym i często pogłębiającym się zróżnicowaniu pomiędzy poszczególnymi gminami województwa jak również województwami w kraju. W ostatnich 10 latach region zajmuje średnio 13 lokatę w kraju, pod względem odsetka dzieci objętych opieką w placówkach żłobkowych, jednak dystans dzielący województwo od średniej wartości dla kraju w ostatnich latach powiększa się – w roku 2008 wynosił 0,7 p. proc., a w roku 2017 – 2,1 p. proc., co świadczy o większej dynamice zmian tego wskaźnika w pozostałych województwach w porównaniu do kujawsko-pomorskiego.

Ryc. 8. Odsetek dzieci do 3 lat objętych opieką w żłobkach w latach 2008-2017 (Polska i województwa)*

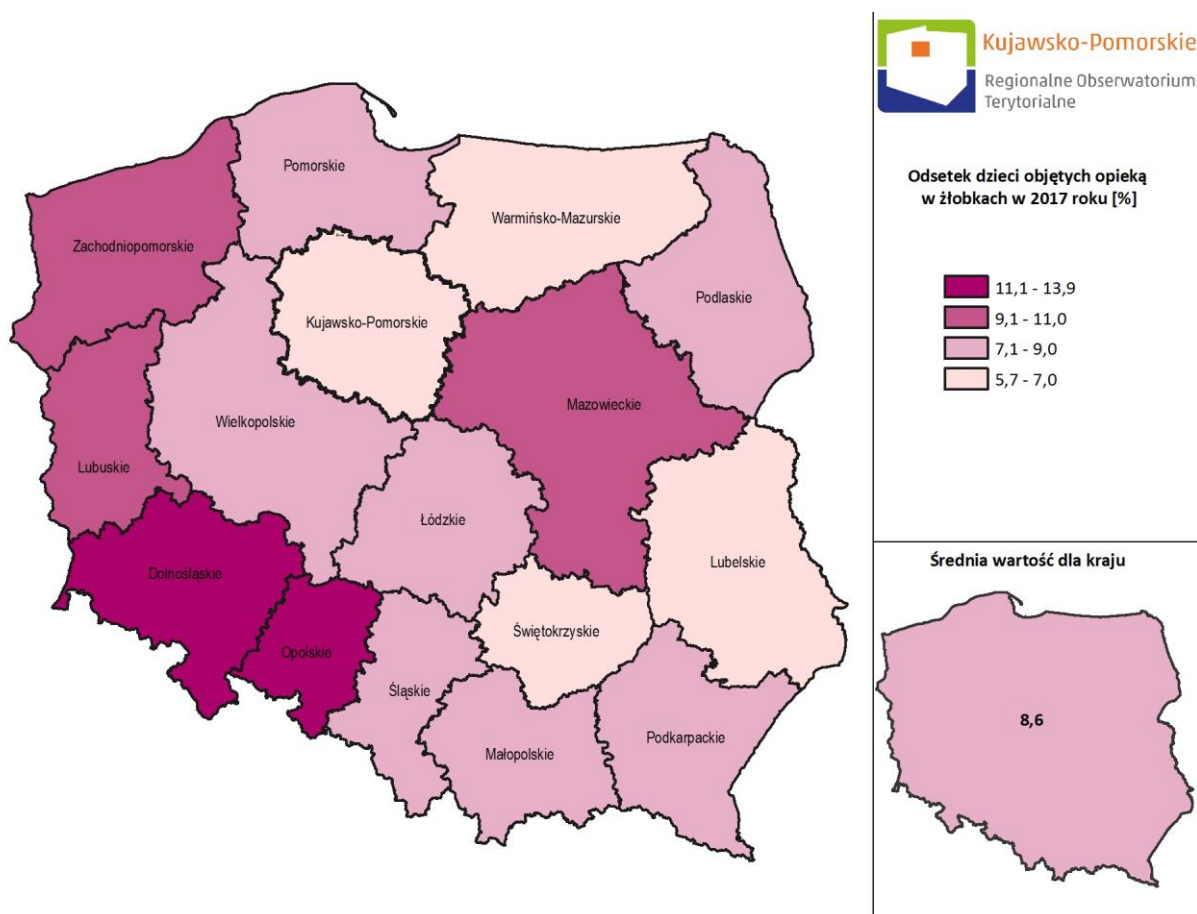

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS***Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach to stosunek liczby wszystkich dzieci objętych opieką w żłobkach, oddziałach żłobkowych oraz od 2012 r. - klubach dziecięcych, do liczby dzieci w grupie wieku do lat 3 (bez trzylatków) – wyrażony procentowo (wg stanu na dzień 31.12.2017 r.)**

W dalszym ciągu obserwujemy rosnący udział dzieci w wieku do lat 3, które objęte są opieką w żłobkach, jednak ze względu na większy potencjał ludnościowy zjawisko koncentruje się głównie w największych ośrodkach miejskich województwa. Na terenach wiejskich odsetek korzystających z niej jest znacząco niższy. Zjawisko to związane jest bezpośrednio z liczbą osób aktywnych zawodowo, które przekazują opiekę nad dziećmi instytucjom do tego przeznaczonym. W ostatnich dwóch latach zwiększył się znacząco odsetek dzieci korzystających z tej formy opieki w jednostkach, które już wcześniej taką opieką świadczyły. Jednak tylko w 22% gmin (w 2017 roku) na terenie województwa była zapewniona opieka żłobkowa, **dlatego obszar całego województwa należy uznać nadal jako deficytowy i wymagający, dopasowanej do zidentyfikowanych potrzeb, interwencji.** Na terenach gmin wiejskich, opiekę nad dziećmi do lat 3 mieszkańcy realizują często we własnych rodzinach, korzystając z pomocy osób pozostających poza rynkiem pracy, redukując zapotrzebowanie na tego rodzaju usługi.

Ryc. 9. Odsetek dzieci do 3 lat objętych opieką w żłobkach w 2017 r. (województwa)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W perspektywie kolejnych lat, na skutek zmniejszenia się populacji tej grupy wiekowej (zgodnie z prognozami GUS) oraz zwiększania się bazy infrastrukturalnej następować będzie stopniowe nasycenie popytu na tego rodzaju usługi, głównie na terenach miejskich. Na terenach wiejskich, ze względu chociażby na utrudnienia wynikające z zapewnienia odpowiedniego zaplecza transportowego (transportu publicznego), zmiany te będą następowały wolniej i związane będą z ogólną poprawą sytuacji społeczno-gospodarczej na tych terenach. Działania z zakresu aktywizacji osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 poprzez wsparcie tworzenia i funkcjonowania podmiotów świadczących usługi opieki nad dziećmi do lat 3, realizowane przy wsparciu środków unijnych, nadal stanowiąc będą jedno z podstawowych wyzwań stojących przed władzami samorządowymi województwa kujawsko-pomorskiego.